

SINIFIÇI ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARININ VE ÖĞRENME ORTAMININ BİR ÖĞRETMENİN İKİ DEĞİŞİK SINIFINDA GÖSTERDİĞİ FARKLILIKLAR

STUDENTS' EXPECTATIONS OF TEACHERS' CLASSROOM MANAGEMENT BEHAVIOR IN ELT CLASSES

Dr. Adem TURANLI
Erciyes Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu

Doç. Dr. Ali YILDIRIM
Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Eğitim Fakültesi-Eğitim Bilimleri Bölümü

ÖZET

Bu çalışmada, öğretmenin sınıfıçi davranışlarının, bu davranışlara öğrencilerin verdiği karşılıkların ve oluşan öğrenme ortamının, öğretmenin derse girdiği iki farklı sınıfta farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Erciyes Üniversitesi Hazırlık Sınıfı'nda çalışan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan İngilizce okutmanının dersine girdiği iki gruptaki 40 öğrenci, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak kullanılan "Sınıf Yönetim Anketi" araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve geçerliliği denetlenmiştir. Ayrıca, araştırmacı sınıfları ziyaret ederek, gözlem yoluyla veri toplamaya çalışmıştır. Toplanan veriler, t-testi ve içerik çözümlemesi yoluyla incelenmiştir. Bulgular, öğretmen davranışlarının ve öğrenme ortamının iki sınıfta anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Yapılan t-testi, öğrenci davranışlarının, iki grupta farklılaştığına işaret etmemekle beraber, gözlem yoluyla elde edilen bulgular, bazı öğrenci davranışlarında önemli farklılıkların olduğunu göstermiştir. Son olarak, bulgular literatür eşliğinde tartışılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sınıfıçi öğretmen ve öğrenci davranışları, öğrenme ortamı, sınıf yönetimi

ABSTRACT

This study examines whether a teacher's classroom behavior, students' responses to this behavior and the learning environment in two of his/her classes differ. The 40 students in the two classes of a voluntary teacher who worked in the English Preparatory School at Erciyes University constituted the sample of the study. The "Classroom Management Questionnaire" was developed by the researcher and piloted for reliability. The examiner also visited the two classes to gather information through observation. The data obtained were analysed using t-test and content analysis. The data pointed out that the teacher's classroom behavior and the learning environment differed in the two classes. Although the t-test indicated no difference between the two groups in terms of the students' behavior, the observation data showed that there were some differences between the two groups in certain aspects of their behavior. Last of all, the findings of the study were discussed in the light of the related literature and some suggestions were made.

Key Words: Teacher's Classroom Behavior, Students' Behavior, Learning Environment, Classroom Management.

GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, aynı öğretmenin farklı iki sınıfındaki yönetim davranışlarının, öğrencilerin bu davranışlara verdiği karşılıkların ve öğrenme ortamının değişip değişmediğini tespit etmektir.

Son yıllarda sınıf yönetimine ilişkin kuramsal bilgi ve deneyim son derece artmasına rağmen, öğretmenlere uygulamaları için önerilen yaklaşımlar, sınıf içindeki olaylara dar bir pencereden baktığı için ve sınıfı bir bütün olarak görebilmekten uzak olduğu için çoğunlukla başarısız olmaktadır (Jones ve Jones, 1995). Öğretmenin sınıfın yapısına ilişkin bilgisi, sınıf içinde gerçekleşen olayları daha iyi algılayabilmesine ve anlayabilmesine

olanak sağlar. Bütün öğrencilerle ve her türlü ortamda işe yarayacak öğretmen davranışlarını tespit etmeye çalışan birçok çalışma yapılmakla beraber hemen hemen hiçbir sonuç alınamamıştır (Good, Biddle ve Brophy, 1975).

Sınıf yönetiminde başarılı olabilmek için, öncelikle birçok karmaşık ilişki düzenini içinde barındıran sınıf yapısının doğru anlaşılması gerekir (Zabel ve Zabel, 1996). Bu nedenle, öğretim ve öğrenimi etkileyen bütün etmenlerin incelenmesi bir gereklilik olur. Sınıfın bu karmaşık yapısı, dinamiktir. Bu nedenle, öğretmenin, kendisinin ve öğrencinin kişiliğini, yeteneğini ve deneyimini dikkate alması ve buna uygun davranması gerekir. Öğretmenlik zor bir iş gibi görünmekle beraber,

bazı sınıflarda her şeyin düzenli bir şekilde yürüdüğü ve çok az problemle karşılaşıldığı görülmektedir. Oysa ki, bazı sınıflarda tam anlamıyla bir karmaşa, hoşnutsuzluk ve tedirginlik yaşanmaktadır (Zabel ve Zabel, 1996).

Öğrencinin, öğretmenin davranışlarına nasıl karşılık verdiği, öğretmenin sınıf yönetiminde ne derece başarılı olduğunun bir göstergesidir. Bu nedenle, problem davranışların dikkatle incelenmesi ve bu davranışlara, uygun şekilde karşılık verilmesi gerekir. Sorun davranışı anlamak için öğretmen, davranışı sınıf ortamında değerlendirmek zorundadır (Mehan ve ark., 1982) ve öğretmenin, olayların birbirlerini nasıl etkilediğine ilişkin bilgisi, davranışa vereceği tepkiyi belirleyici olacaktır (Hargraves ve ark., 1975).

Sınıf içindeki karşılıklı iletişim ve etkileşim, öğrenme ortamının niteliğini belirler ve araştırmalar, öğrenme ortamının akademik başarıyı etkilediği ve öğrencilerin neler hissettiği konusunda belirleyici bir etmen olduğunu göstermiştir (Jones ve Jones, 1995). Öğretmen-öğrenci etkileşimi, sınıf yönetiminin odağındadır ve öğretmenin yanı sıra öğrencilerin bakış açıları da büyük önem taşımaktadır (Allen, 1986). İnsanlar birçok bakımlardan farklılıklar gösterir. Öğrenciler, farklı şekillerde öğrenme eğilimi gösterir (Burden, 1995) ve sınıfı, bilginin edinildiği ve kişiliğin sosyal boyutunun geliştirileceği bir ortam olarak algılamaktadır (Allen, 1986).

Birey, ilişkide bulunduğu bireyin davranışından etkileneneğine göre, sadece ilişkilerin karşılıklı saygıya dayandığı ortamlarda, iyi bir öğrenme ortamından söz etmek mümkün olabilir. Başka bir deyişle, öğrenciler veya öğretmen, istenilen davranışı sergilediği zaman, iletişimin karşı tarafındaki birey ya da bireyleri olumlu etkileyecektir. Fakat, öğretmenler, herhangi bir sınıfta kendilerini başarılı bulurken, başka sınıfta kendilerini çok başarısız hissedebilmektedirler. Bu da öğretmenlerin çok sık dile getirdiği bir sorundur.

PROBLEM

Herhangi bir öğretmenin iki farklı sınıfında ortaya koyduğu yönetim davranışlarının, öğrencilerin bunlara verdiği karşılıkların ve oluşan öğretim ortamının farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için tasarlanan bu çalışma, aşağıdaki alt problemlere cevap bulmaya çalışmıştır.

1. Herhangi bir öğretmenin iki farklı sınıfında ortaya koyduğu yönetim davranışları farklılık gösteriyor mu?

2. Herhangi bir öğretmenin iki farklı sınıfındaki öğrencilerinin davranışları farklılık gösteriyor mu?

3. Herhangi bir öğretmenin iki farklı sınıfındaki öğrenme ortamı farklılık gösteriyor mu?

YÖNTEM

Örneklem

Bu çalışma, 1996-1997 öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Yabancı Diller Bölümü İngilizce Hazırlık Sınıfı'nda yürütülmüştür. Bu öğretim yılında, Öğrenci Yerleştirme Sınavını geçerek Erciyes Üniversitesi'ne devam etmeye hak kazanan Tıp Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi öğrencileri, önce, Yabancı Diller Yüksek Okulu'nca yapılan seviye tespit sınavıyla, İngilizce bilgilerine göre fakülte veya bölüm ayırımı yapılmadan başlangıç, orta ve ileri düzey olarak adlandırılan kurlara ayrılmış ve kurlardaki öğrenciler seçkisiz yöntemle 18-22 kişilik sınıflar halinde gruplandırılmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü bir öğretmen seçilmiş ve bu öğretmenin öğrettiği orta düzeydeki 19 ve 21 öğrenciden oluşan toplam 40 kişilik iki sınıf araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırma sorusuna anket ve gözlem yoluyla cevap bulunmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin sınıf yönetimi davranışlarını, öğrencilerin davranışlarını ve öğrenme ortamının öğrenciler tarafından nasıl algılandığını tespit etmek amacıyla, araştırmacı tarafından "Sınıf Yönetim Anketi" geliştirilmiştir (Turanlı, 1999). Ayrıca, anket yoluyla elde edilen verileri desteklemek için, bu iki sınıf, her biri iki ders saati olmak üzere toplam dört saat izlenmiştir.

Sınıf Yönetimi Anketi

Alan yazına dayalı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan 57 maddelik anket, üç bölümden oluşmuştur: Öğretmen Davranışları (36 madde), Öğrenci Davranışları (12 madde) ve Öğrenme Ortamı (9 madde). Öğrencilere, anketteki sorulara, "hiçbir zaman" ve "her zaman" arasında değişen Likert tipi bir ölçeklemeye dayalı olarak cevap vermesi istenmiştir. Buna göre, "hiçbir zaman"=1, ... "her zaman"=5 olacak şekilde maddeler değerlendirilmiş ve ortalamaları hesaplanmıştır. Alan yazında istenmeyen davranış olarak ifade edilen davranışlar, anketteki bölüm ortalamaları hesaplanırken, "her zaman"=1, ... "hiçbir zaman"=5 olacak şekilde değerlendirilmiştir. 34 öğrenciyle yapılan deneme çalışmasında aşağıdaki Alpha (Cronbach) güvenilirlik değerleri elde edilmiştir.

Güvenirlilik değeri

Öğretmen Davranışları	.857
Öğrenme Ortamı	.832
Öğrenci Davranışları	.863

Gözlem Formu

Veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından, sınıflarda gözlem de yapılmıştır. Yapılan gözlemler, öğretmenin sınıfta nasıl davrandığına, öğrencilerin nasıl

karşılık verdiği ve öğrenme ortamının nasıl oluştuğuna ilişkin, nitel veriler elde etmeyi hedeflemiştir. Gözlemlerde temel olarak;

1. sınıflarını yönetmek için öğretmenin nasıl davrandığı,

2. öğrencilerin bu davranışlara nasıl karşılık verdikleri,

3. sonuç olarak nasıl bir öğrenme ortamının oluştuğu,

4. bu boyutlarda, öğretmenin iki sınıfının nasıl farklılık gösterdiği

soruları üzerinde durulmuştur.

Anketten elde edilen veriler, aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Anketteki maddelere verilen cevaplarda, davranışlar için aritmetik ortalamalar hesaplanmış ve bu madde ortalamalarından hareketle anketin bölümlerinin ortalamaları hesaplanmıştır. Bu ortalamalar, t-testi kullanılarak, öğretmenin iki grubu arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığını tespit etmek için kullanılmıştır. Ayrıca, gözlemlerden elde edilen bulgular, içerik çözümlemesine tâbi tutulmuş ve anketten elde edilen verilerle ilişkilendirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, anket ve gözlem yoluyla elde edilen veriler, araştırma sorularına paralel olarak sunulmuştur.

Öğretmenin Farklı Sınıflardaki Yönetim Davranışları

Anket Sonuçları

Tablo 1'den de görüldüğü gibi, öğretmenin, A ve B sınıflarındaki yönetim davranışları manidar bir farklılık göstermiştir. Öğretmen, ankette yer alan sınıfıçi davranışları, A grubuna kıyasla B grubunda daha sık ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, öğrenci anketinden elde edilen verilerden, öğretmenin, iki sınıfta gösterdiği yönetim davranışlarının farklılık gösterdiği ve yapılan t-testinin sonucunda bu farklılığın manidar olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Öğretmen Davranışları

Gruplar	\bar{x}	ss	n	
Grup A	3.52	.53	21	t= 4.88
Grup B	4.21	.34	19	(p=.000)

Gözlem Sonuçları

Gözlemlerden elde edilen veriler, t-testi ile elde edilen bulguları doğrular niteliktedir. B grubunda, daha çok sayıda öğrencinin öğretmene, derse ilişkin soru yönelttiği ve bu sınıfta, öğretmen ve öğrenci arasında A grubuna nazaran daha fazla etkileşimin olduğu gözlenmiştir. Grup B'de, Grup A'ya kıyasla, öğretmenin sınıfta dolaşarak daha fazla zaman geçirdiği ve öğrencilerin çalışmalarıyla

daha yakından ilgilendiği gözlenmiştir. Ayrıca, öğretmenin, Grup B'de mimiklerinden ve vücut dilinden daha fazla yararlandığı gözlenmiştir. Öğretmenin, B grubunda daha sıklıkta kullandığı mimikler ve vücut dili, öğretmenin, her soruna sözlü olarak müdahale etmesini gereksiz kıldığı ve öğrenci üstünde gerekli etkiyi gösterdiği için, bu sınıftaki dersler, diğer gruptakilere kıyasla daha sakin ve daha verimli görünmüştür.

Öğretmen, Grup B'de, öğretmeye diğer grupta olduğundan, daha istekli gözükümüştür. Bu grupta, öğrencilere, işlenecek konuya ilişkin birtakım hazırlayıcı sorular sorarak öğrencinin ilgisini artırmaya çalıştığı gözlenmiştir. Bu davranışın, Grup B'deki öğrencileri diğer gruptaki öğrencilere kıyasla derse katılmaya daha istekli hale getirdiği gözlenmiştir. Ayrıca, dersin sonuna doğru, öğretmenin Grup A'da, Grup B'ye kıyasla daha yorgun olduğu gözlenmiştir. Buna paralel olarak, Grup B'deki öğrencilerin, diğer gruptaki öğrencilere nazaran daha neşeli oldukları gözlenmiştir.

Grup A'da, öğretmenin, ikili veya grup çalışmaları için, diğer gruptakine nazaran daha fazla vakit harcadığı ve bunu da ders vaktinden çaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Grup B'de derslerin, diğer gruptaki derslere nazaran daha düzenli ve sorunsuz geçtiği gözlenmiştir. İlave olarak, Grup B'deki canlılığın sonucunda ve diğer gruptaki nispeten daha yüksek olan monotonluktan dolayı, Grup B'deki öğrencilerin diğer gruptaki öğrencilere kıyasla daha sıkılmış tavırlar sergiledikleri gözlenmiştir. Öğretmen, ders akışını değiştirmek için fazla bir çaba göstermemekle beraber, Grup B'de, bazı değişik öğretim teknikleri kullanarak, dersi daha ilginç hale getirmeye çalıştığı gözlenmiştir.

Öğrenciler kendilerine sorulan bir soruyu cevaplandırmakta zorlandığında; öğretmenin, Grup B'de, soruyu basitleştirerek veya farklı bir şekilde ifade ederek anlaşılabilirliğini sağlamaya çalıştığı gözlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin cevaplarındaki eksiklikleri tamamlamak için öğrenciye nispeten daha fazla ipucu sağlamıştır. Bu davranışlar, öğrencileri teşvik edici özellik göstermiştir.

Grup A'daki öğrenciler, sınıflarında, daha sık problem davranış sergilediğinden, öğretmenin, bu sınıftaki öğrencileri kontrol altında tutabilmek için daha sert bir tutum içerisinde olduğu gözlenmiştir.

Grup B'de kendisine bir soru sorulduğunda öğretmen, gerek öğrenciye yaklaşarak ve eğilerek gerekse defterine bir şeyler yazarak, soru sorana daha fazla dönüt sağlamaya çalıştığı gözlenmiştir. Fakat Grup A'da, deftere yazmak yerine sözlü dönüt vermeyi tercih etmiştir. Benzer şekilde, ihtiyaç duymaları halinde, Grup B'deki öğrencilere, diğer gruptakilere oranla daha fazla zaman ayırdığı gözlenmiştir. Başka bir deyişle, öğretmenin, Grup B'deki öğrencilerine, diğerlerine nazaran daha ilgili davrandığı sonucuna varılmıştır.

Farklı Sınıflardaki Öğrenci Davranışları

Anket Sonuçları

Farklı iki sınıftaki öğrencilerin davranışlarının farklı olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan t-testi, bu iki grup arasında manidar farklılıkların olmadığını göstermiştir. Hesaplanan anlamlılık düzeyi, .05'ten büyük olmakla beraber, bu değere oldukça yakın çıkmıştır. Öğrenci davranışları bakımından bu iki grup arasında istatistiksel anlamda farklılığın olmamasının, aynı öğrenim seviyesindeki öğrencilerin benzer davranışlar göstermesi ve öğrencilerin, arkadaşlarının davranışlarını kendi davranışlarıyla özdeşleştirerek yeterince tarafsız davranamamasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 2. Öğrenci Davranışları

Gruplar	\bar{x}	ss	n	
Grup A	3.43	.50	21	t=1.96
Grup B	3.74	.50	19	(p=.057)

Gözlem Sonuçları

Yapılan t-testi, öğrenci davranışları açısından bu iki grup arasında fark olmadığını göstermekle birlikte, gözlem sonuçları az da olsa birtakım farklılıklara işaret etmiştir. Grup B'deki öğrencilerin, sınıfıçi etkinliklere katılmaya daha istekli oldukları gözlenmiştir. Buna paralel olarak, Grup B'de, diğer gruba oranla daha fazla öğrencinin yazmış olduğu cümle ya da paragrafı bütün sınıfa okumada istekli davrandığı gözlenmiştir.

Ayrıca, Grup A'da daha çok sayıda öğrencinin sorun davranışlara başvurduğu gözlenmiştir; örneğin, öğretmen konuyu anlatırken veya öğrenciler verilen bir ödevi yapmaya çalışırken, Grup A'da, diğer gruba oranla, daha fazla öğrencinin yanlarındaki arkadaşlarıyla fısıldaştığı gözlenmiştir. Grup A'da gürültü düzeyinin, zaman zaman öğretmenin dayanamayacağı düzeye çıktığı ve öğretmenin öğrencilere müdahale etmek için dersin akışını kesmek zorunda kaldığı gözlenmiştir.

Farklı Sınıflardaki Öğrenme Ortamı

Anket Sonuçları

Ankete verilen cevaplara dayalı olarak elde edilen veriler, öğrenme ortamı itibarıyla, iki grup arasında manidar farklılıkların olduğunu göstermiştir. Bir başka ifadeyle, Grup B'de oluşmuş olan öğrenme ortamının, diğer gruba oranla daha olumlu olduğu hesaplanmıştır. Ayrıca, araştırmacının gözlemlerine dayalı olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 3. Öğrenme Ortamı

Gruplar	\bar{x}	ss	n	t
Grup A	3.56	.65	21	t=4.53
Grup B	4.36	.43	19	(p=.000)

Gözlem Sonuçları

Grup B'deki öğrenciler ders yapmaya daha istekli bir tavır ortaya koyarken, Grup A'daki öğrencilerin dersle ilgili etkinliklere katılmaya nispeten daha az istekli oldukları görülmüştür. Bunun neticesi olarak Grup B'de daha sıcak bir ortam ve daha sıcak bir öğretmen-öğrenci etkileşimi gözlenmiştir.

Gruplar kıyaslandığında, özellikle ders sonlarına yaklaşıldığında, Grup A'da daha çok sayıda öğrencinin, sıkıldıklarını gösteren tavırlar sergiledikleri gözlenmiştir. Bunun neticesi olarak, Grup A'da daha çok sayıda öğrencinin, arkadaşlarıyla fısıldaşmak veya kâğıt karalamak suretiyle ders dışı işlerle uğraşarak vakit geçirmeye çalıştıkları gözlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerden biri hata yaptığında, Grup A'da, daha çok öğrencinin hata yapan arkadaşlarıyla alay ettiği gözlenmiştir.

Bütün Olarak Sınıf Yönetimi

Anket Sonuçları

Öğrencilerin algısına dayalı olarak öğretmenin sınıf yönetimindeki becerisini temsil etmek üzere, anketteki bütün davranışların ortalaması alındığında, Tablo 4'ten de görüldüğü gibi, öğretmenin iki sınıfı arasında önemli farkın olduğu görülmüştür. Öğretmenin, Grup B'deki ortalaması 4.12 iken, Grup A'da bu ortalama, 3.54 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 4. Bütün Olarak Sınıf Yönetimi

Gruplar	\bar{x}	ss	n	
Grup A	3.54	.51	21	t=4.16
Grup B	4.12	.36	19	(p=.000)

Bu ortalamalar ve yapılan t-testi, bu iki grup arasındaki farkın manidar olduğunu göstermiştir ve araştırmanın bütünde elde edilen gözlemler de bu bulguyu doğrulamıştır.

TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, sınıfın sadece, bir grup öğrencinin dersi anlatan öğretmeni dinlediği bir yer olmadığına işaret etmektedir. Çünkü herhangi bir öğretmenin, iki değişik sınıfında aynı yönetim davranışlarını sergilemediği, öğrencilerin de farklı şekilde karşılık verdiği ve netice olarak öğrenme ortamının da farklı şekillerde biçimlendiği görülmektedir. Bu farklılıklar, öğretmenlerin ilgilenmesini gerekli kılan birtakım etkenlerin varlığını gösterir. Öğretmen, bu farklılıkların bilincinde olduğu ölçüde, sorun davranışların çözümünde başarılı olabilir.

Öğretmenlerin, farklı sınıflardaki öğrencilerinin farklı özelliklerine göre farklı yaklaşımlar göstermeleri gerekebilir. Sınıfların karmaşık yapısından dolayı, öğretmenlerin sınıflarını daha yakından tanımaları ve buna uygun tavırlar geliştirmeleri gerekmektedir. Öğretmenin yaklaşımı, farklı ortam ve farklı becerilere sahip öğrencilere uygun değilse, öğretmenin, sınıf yönetiminde

başarılı olması düşünülemez (Kameenui ve Darch, 1995). Fakat, olayın gerçekleştiği ortam, öğretmenin düşünce yapısı ve deneyimleri, öğretmenin olaylara yaklaşımlarını etkilediği için, sınıf yönetiminde başarılı kararların alınması çok basit bir süreç değildir (Zabel ve Zabel, 1996).

Başarılı bir sınıf yöneticisi olmak isteyen bir öğretmen, sınıf içerisindeki karmaşık yapının özelliklerini anlaması gereklidir; çünkü, öğrenci davranışları, olayların içinde gerçekleştiği yapı dikkate alınmadan ele alınmamalıdır. Bu yapıda, öğrenci, öğretmen, fiziksel ve ruhsal ortam gibi birçok etmen, çok yönlü bir etkileşim ağı içerisinde. Bir başka deyişle, bu etmenler karşılıklı olarak birbirlerini etkilemektedir. Jones ve Jones (1995), her öğrenciye aynı şekilde yaklaşmanın yanlış sonuçlara götürebileceğini ifade etmektedir. Öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına makul yaklaşımlar geliştirmek öğretmenin sorumluluğudur. Bu nedenle, öğretmen, öğrenmenin gerçekleşmesi için, hangi öğrenci tipine nasıl yaklaşılması gerektiğine ilişkin geniş bir bilgi birikimi oluşturmaktadır.

Araştırmalar, öğretmenlerin, farklı ortamlarda öğretime farklı yaklaşımlarını (Prosser ve Trigwell, 1997) ve birbirine benzer birtakım öğrenci davranışlarının, farklı ortamlarda veya zamanlarda, farklı öğrenciler tarafından ortaya konduğunda, öğretmen tarafından farklı algılandığını göstermektedir. (Doyle, 1986). Bu nedenle, Doyle, herhangi bir öğrenci davranışının, olayın gerçekleştiği durum içerisinde ele alınması gerekliliğine işaret etmektedir. Zabel ve Zabel (1996) ise, problem davranışın, nerede, ne zaman, nasıl, hangi sıklıkta ve hangi şartlar altında ortaya çıktığı ve öğrenme ortamını nasıl etkilediği sorularına cevap verilmesinin gerekliliğine işaret etmektedirler. Özetle, bu görüşler ve bu araştırmadan elde edilen bulgular, birçok unsura bağlı olarak, öğretmenin sınıf içerisindeki yönetim davranışlarının değişebileceğini ve değişmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın da işaret ettiği gibi, aynı öğretmenin iki ayrı grubundaki öğrencilerin öğretmen davranışlarını ve öğrenme ortamını algılayışları farklılık göstermektedir. Yapılan istatistikler, öğrenci davranışları açısından farklılık olmadığını göstermekle birlikte, yapılan gözlemler, bu iki grup arasında az sayıda olmakla birlikte bazı farklılıkların olduğuna işaret etmektedir. Bu bulgular, bireyden ziyade grup özelliklerinin önemini vurgulamaktadır. Gruptaki bireyler, grubun kimliğinden etkilendiklerinden grup içerisindeki bireyin davranış ve algıları, tek başına olduğu zamanlardaki davranış ve algılarından farklı olabilmektedir (Burden, 1995). Turanlı (1995) tarafından yapılan bir çalışma, öğrencilerin sınıf yönetimine ilişkin beklenti ve algıları arasındaki farklılıkların, öğrenilen konuya karşı olan ilgi, algılanan

akademik başarı ve dersi tekrar alıp almamak gibi birtakım değişkene bağlı olarak değiştiğini göstermiştir. Huffman ve arkadaşlarının (1997) yaptığı bir çalışma ise, öğrencilerin öğrenme ortamını algılayışlarının cinsiyet ve irksal farklılıklara göre değişebileceğini göstermiştir.

Ayrıca, öğrenci davranışlarının, öğretmen ve öğrenciler arasındaki iletişimin nitelik ve niceliğine göre şekillenebileceği düşünülmektedir (Cangelosi, 1988). Moskowitz ve Hayman (1976) ise, uygun olmayan öğretmen davranışının, uygun olmayan öğrenci davranışının da hazırlayıcısı olduğunu ve öğretmenin bu tür davranışlardan her zaman kaçınmasının mümkün olmayabileceğini ifade etmektedirler. Bu nedenle, öğretmen sınıfında bir düzen sağlamaya çalışırken, grubun ortak özelliklerini yakından bilmeli ve davranışlarını, bu özellikleri dikkate alarak biçimlendirmelidir.

Akademik hedeflerin gerçekleşmesi, öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşimin nitelikli olmasına bağlıdır (Comish ve ark., 1996). Ayrıca, öğrenme ortamı açısından iki grup arasında görülen farklılık, öğretmen ve öğrenci davranışlarının neticelerinin önemini gösterir niteliktedir. Öğretmen-öğrenci ilişkilerindeki nitelik sorunu alanla ilgili herkes tarafından tartışılmaktadır. Öğrenciler arasındaki ilişkilerin de öğrenme ortamının niteliği üzerinde önemli etkileri bulunduğunu ifade eden Jones ve Jones (1995), akademik başarının çok ön plana alındığı günümüzde, öğretmenlerin, uygun bir sınıf ortamı yaratmak için gereken zamanı ayırmaktan çekindiklerini söylemektedirler. Sınıf düzeni sağlandıktan sonra akademik başarıya ulaşmak daha kolay olacaktır. Fakat, öğretmenlerin farklı yapıdaki sınıflarını başarılı bir şekilde yönetebilmek için gerekli bilgi ve deneyime sahip olmasının gerekliliği ve zorluğu da görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Allen, J. D. (1986) "Classroom management: Students' perspectives, goals, and strategies." *American Educational Research Journal*. 23 (3), 437-459.
- Burden, B. (1995) *Classroom management and discipline: Methods to facilitate cooperation and instruction*. New York: Longman.
- Cangelosi, J. S. (1988) *Classroom management strategies: Gaining and maintaining students' cooperation*. New York: Longman.
- Comish, R., Rader, C. Kritsonis, W, Daboval, J. ve Northam, C. (1996) "National impact - a classroom trust inventory". *Psychology*. 33 (1), 37-40.
- Doyle, W. (1986) "Classroom organization and management". In M. C. Wittrock (Ed.), *Handbook of Research on Teaching*. New York: Macmillan.
- Hargraves, D. H., Hester, S. K. ve Mellor (1975) *Deviance in classrooms*. Boston: Routhledge and Kegan Paul.

- Huffman, D., Lawrenz, F. ve Minger, M. (1997) "Within-class analysis of 9th grade science students' perceptions of the learning environment", *Journal of Research in Science Teaching*, 34 (8), 791-804.
- Jones, V. F. ve Jones, L. S. (1995) *Comprehensive classroom management: Creating positive learning environment for all students*. Boston: Allyn and Bacon.
- Kameenui, E. J. ve Craig, B. Darch, C. B. (1995) *Instructional classroom management: A Proactive approach to behavior management*, New York: Longman.
- Mehan, H., Hertweck, A., Combs, S. E. ve Flynn, P. J. (1982) "Teachers' interpretations of students' behavior". In L. C. Wilkinson, (Ed.), *Communicating in the Classroom*, New York: Academic Press.
- Moskowitz, G. ve Hayman, J. (1976) "Success strategies of inner-city teachers: A year-long study", *Journal of Educational Research*, 69, 285-289.
- Prosser, M. ve Triggwell, K. (1997) "Relations between perceptions of the teaching environment and approaches to teaching", *British Journal of Educational Psychology*, 67 (March), 25-35.
- Turanlı, A. S. (1995) "Students' expectations and perceptions of teachers' classroom management behaviors", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi: Ankara.
- Turanlı, A. S. (1999) "Influence of Teachers' Orientations to Classroom Management on Their Behaviors, Students' Responses to These Behaviors, and Learning Environment in ELT Classrooms", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi: Ankara.
- Zabel, R. H. ve Zabel, M. K. (1996) *Classroom management in context: Orchestrating positive learning environment*, Boston: Houghton Mifflin Company.